

PROVINCIE ■ UTRECHT

UTRECHTSE ZOMERGANZENTELLING 2015

Zomerganzen telling 2015 - Provincie Utrecht

Utrecht, 29 september 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wettelijk kader en provinciaal beleidskader.....	4
3. Resultaten	5
Totaalbeeld.....	5
Soorten en meerjarentrends.....	6
Resultaten per gebied	7
4. Jacht en andere bestrijdingsmaatregelen	9
5. Overige overwegingen	10
Bijlagen	11
Bijlage 1 - Ganzentelling 2015	11
Bijlage 2 - Ganzentelling 2014	11
Bijlage 3 - Kaart met grenzen Wildbeheereenheden	12
Bijlage 4 - Verspreidingskaart totaal 2015	13
Bijlage 5 - Verspreidingskaart per soort 2015	14
Bijlage 6 - Grafieken per gebied	18

1. Inleiding

Inleiding

Op zaterdag 18 juli 2015 vond de telling van de overzomerende ganzen in Utrecht plaats. Dit is de vijfde keer op rij dat deze telling plaatsvond. Het is gelukt om dezelfde gebieden te inventariseren als de voorgaande jaren. In een groot deel van Utrecht zijn de aanwezige stand- of overzomerende ganzen gebiedsdekkend geteld. Via de Faunabeheereenheid (FBE) heeft er afstemming tussen de verschillende provincies plaatsgevonden, zodat dubbeltellingen worden voorkomen. De telling is geverifieerd door het projectteam faunatellingen, dat onderdeel is van de FBE. Het merendeel van het (tel)werk is verricht door de wildbeheereenheden (WBE's). Ondersteuning werd verleend door de terreinbeherende organisaties (TBO's), het recreatieschap, agrariërs, agrarische natuurverenigingen (ANV's) en medewerkers van de provincie Utrecht. Aan de hand van figuren en kaarten wordt de verspreiding en aantalsontwikkeling van soorten in dit rapport weergegeven.

Aanleiding

De zomerganzentelling geeft waardevolle informatie over de verspreiding en de aantallen van overzomerende ganzen die gerelateerd kan worden aan de aard en de schaal van (schade-) problematiek veroorzaakt door ganzen. De informatie kan worden gebruikt om het provinciale beleid te evalueren en de uitvoering, indien noodzakelijk, bij te stellen.

2. Wettelijk kader en provinciaal beleidskader

Op grond van artikel 65 Flora- en faunawet kunnen er vrijstellingen worden verleend om diersoorten te bestrijden die schade toebrengen aan (landbouw-) gewassen. Het moet dan gaan om dreigende schade binnen de grenzen van het werkgebied van een wildbeheereenheid. Een deel van de acties vindt plaats op basis van ontheffingen ex artikel 68 Flora- en faunawet. Er geldt een landelijke vrijstelling voor de Canadese gans. Op grond van de provinciale 'Verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014' mogen onder specifieke voorwaarden grauwe gans, kolgans en brandgans worden gedood. De provinciale doelstelling is om in 2017 een voorjaarsstand te hebben van 4.000 grauwe ganzen en 3.000 brandganzen, met het behorende schadeniveau, en deze stand te stabiliseren (Beleidsnota Flora- en faunawet Provincie Utrecht 2014, 29 september 2014). Daartoe heeft de provincie haar beleidskader in lijn gebracht met de afspraken uit het destijds gesneuvelde Ganzenakkoord. Voor de uitvoering van het planmatige en gecoördineerde beheer van de forse aantallenreductie is de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht (FBE) verantwoordelijk. De FBE ontvangt in de periode 2014-2017 extra subsidie om de doelstellingen te realiseren, waarbij het Projectteam ganzenbeheer Utrecht een nadrukkelijke rol vervult. De provincie, LTO, agrarische natuurverenigingen, wildbeheereenheden en terreinbeherende organisaties hebben zitting in dat Projectteam. De FBE handelt op basis van het Faunabeheerplan Utrecht 2014-2019. Het uitgangspunt is zoveel mogelijk rust in de winter voor de trekganzen en intensief beheer op standganzen in de rest van het jaar. De jagers verrichten hun acties op de aan hen toebehorende terreinen. Ingehuurde professionals, waaronder het Ganzenbeheerteam Utrecht, verrichten acties op publieke of gevoelige locaties. Zij voeren vangacties uit tijdens de rui, mogen op specifieke knelpunten extra middelen inzetten en kunnen waar nodig optreden zonder toestemming van terreineigenaren.

3. Resultaten

Totaalbeeld

Eerst moet worden vermeld dat de WBE IJmeer en Vechtstreek aan de rapportage is toegevoegd, zowel in de totalen van 2014 als 2015. Tot 2014 werd dit gebied geteld door de WBE Gooi en Vechtstreek en sindsdien als aparte WBE. In 2014 werd deze WBE (onterecht) buiten de rapportage gelaten.

In totaal werden er in 2015 40.594 ganzen geteld. Dat zijn er 694 meer dan vorig jaar, ofwel een stijging van 1,7%. Na een forse afname van het totaal aantal ganzen in 2014 vindt er dit jaar min of meer een stabilisatie plaats. Onderstaande grafiek laat zien dat de meerjarentrend een dalende lijn vertoont.

Jaartal	Aantal	Vershil t.o.v. voorgaande telling
TOTAAL 2012	50.185	nulmeting
TOTAAL 2013	51.565	+2,7%
TOTAAL 2014*	39.900	-22,6%
TOTAAL 2015*	40.594	+1,7%

*incl. WBE IJmeer en Vechtstreek

Figuur 1 - Ontwikkeling totaal aantal ganzen

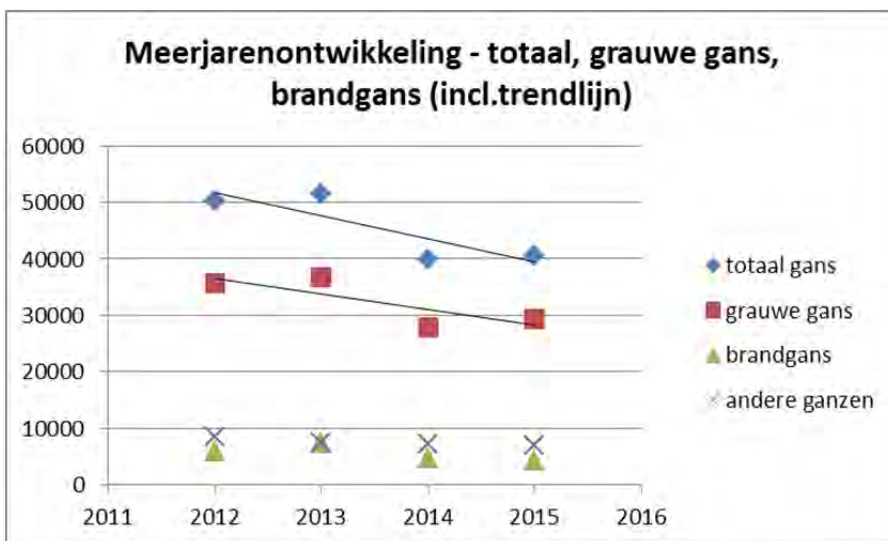
Figuur 2- Trendontwikkeling totaal ganzen

Vanwege de gekozen methode zijn de getelde ganzen minimum aantallen, aangezien alleen de waargenomen dieren worden geteld. Hoewel de soorten en de gebieden in de volgende paragrafen apart worden besproken, is het belangrijk hier alvast op te merken dat de absolute totale toename voornamelijk aan de grauwe ganzen in Eemland (+1956, +46%) en Lopikerwaard (+1600, +42%) is toe te schrijven. In Bijlage 1 en 2 staan alle getelde ganzen per soort en per gebied, respectievelijk voor 2015 en 2014. In Bijlage 4 staat de verspreidingskaart van alle ganzen in 2015.

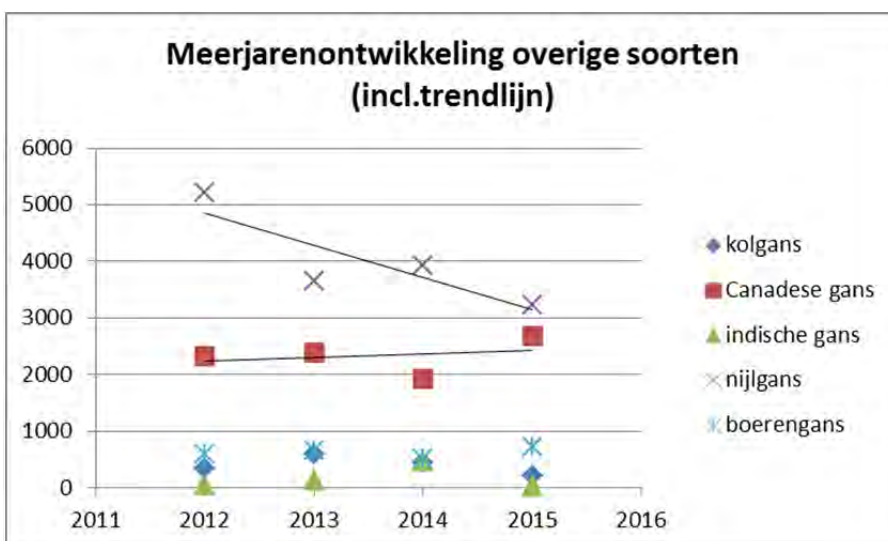
Soorten en meerjarentrends

Grauwe gans: Ondanks de toename van de grauwe gans, laat figuur 3 zien dat de meerjarentrend vanaf 2012 voor de grauwe gans dalende is. De toename grauwe gans in 2015 is per saldo +1445, +5,2%. Dit zit voornamelijk in Eemland en de Lopikerwaard. In alle andere gebieden gezamenlijk neemt de grauwe gans met 2111 dieren af (-10,6%). Daarvan is in 7 gebieden de ontwikkeling ten opzichte van 2014 zelfs dalende of ongeveer stabiel. Dit bij een aantallenreductie van grauwe gans die ongeveer op een gelijk niveau ligt als in 2014 (zie paragraaf 4).

Andere soorten: Van de andere soorten die relatief veel voorkomen, vertoont de nijlgans een afname over de jaren heen en de Canadese gans een toename, zie figuur 4. Er is ten opzichte van 2014 een fikse toename van Canadese gans (+768, +39,7%) en een fikse afname bij nijlgans (- 691, -17,1%). De kolgans en brandgans - samen met de grauwe gans aangewezen in de provinciale Verordening schadebestrijding 2014 - komen als standvogel relatief weinig voor in de provincie en nemen voor het tweede jaar op rij in aantallen af. De brandgans met 386 individuen (-8,3%) en de kolgans met 244 (-53%).

Figuur 3 - Meerjarenontwikkeling grauwe gans en brandgans

Figuur 4 - Meerjarenontwikkeling overige ganzensoorten

Resultaten per gebied

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling in elk gebied kort doorgenomen. Ter aanvulling zijn in Bijlage 4 en 5 voor het totaal en per soort de verspreidingskaarten opgenomen. In Bijlage 6 staan de grafieken met de ontwikkelingen per gebied. De resultaten in de verschillende gebieden lopen uiteen. In vijf gebieden is het totale aantal ganzen afgenomen: Kromme Rijn, Noorderpark, Tussen Vecht en Oude Rijn, Vijfheerenlanden en IJmeer en Vechtstreek.

NB: De verspreidingskaarten zijn iets anders vormgegeven dan vorig jaar, dit heeft twee oorzaken. Enerzijds werd er in sommige gevallen meer informatie aangeleverd, zodat bijvoorbeeld bij wbe De Schaffelaar stippen in meer telgebieden zichtbaar worden. Anderzijds zijn dit jaar, vanwege de tijdsbelasting, de losse kleinere groepen (<50 ganzen) niet meer allemaal als apart stipje ingetekend. Dit levert minder stippen op. Deze kleine groepjes zijn nu opgeteld en zichtbaar gemaakt als één paarse stip. Zie verder de toelichting bij de verspreidingskaarten in Bijlage 4 en 5.

Amstelland

Het totale aantal ganzen is met 40 dieren licht toegenomen tot 1002. De grauwe gans is verreweg het meest waargenomen.

Eemland

De toename van het totaal aantal ganzen met 1932 tot 7902 (+32%), maakt een einde aan de dalende trend die van 2012 tot 2014 zichtbaar was. Dit zit vooral in het aantal grauwe ganzen dat 46% toeneemt van 4297 tot 6253 dieren. Ook de Canadese gans werd veel vaker geteld dan in 2014; een toename van 412 dieren tot een totaal van 1194 (+53%). Opvallend is dat de brandganzen flink afnemen van 567 tot 150 dieren (-73%), waar deze in vorige jaren juist in aantal toenamen.

Gooi en Vechtstreek

Na een zeer forse afname van het aantal grauwe ganzen in 2014, stabiliseert de populatie dit jaar op 735 dieren. De toename op het totaal ganzen van 780 tot 988 zit in de stijging van Canadese gans en nijlgans.

Kromme Rijn

De grafiek in de bijlage laat zien dat sinds 2012 alle ganzensoorten in de Kromme Rijnstreek aanwezig zijn en allemaal een duidelijke neerwaartse meerjarentrend laten zien. Dit jaar zakt het totaal met 1311 dieren tot 8351 (-14%). Enkel de brandganzen nemen dit jaar toe met 338 tot 3293 (+11%), maar ook daar is de trend over de jaren heen een neergaande.

Lage Vuursche

In dit gebied komen niet veel ganzen voor, in totaal dit jaar 151, waarbij de Canadese gans met 78 dieren het vaakst geteld wordt en een opgaande trend laat zien.

Lopikerwaard

Bijna alle ganzensoorten nemen in aantal toe, maar dat is vooral toe te schrijven aan de grauwe gans met 1600 tot 5370 dieren (+42%). Ook de boerenganzen zijn opvallend meer geteld; 194 ten opzichte van 32 vorig jaar.

Noorderpark

Het totaal aantal ganzen neemt af met 3% tot 3880. Dit komt voornamelijk door de doorzettende dalende trend in aantallen grauwe ganzen; van 3393 naar 3191 dieren (-6%). Het aantal Canadese ganzen neemt al jaren gestaag toe, dit jaar met 70 tot een totaal van 233 dieren.

Schaffelaar

Het aantal grauwe ganzen neemt wat toe met 93 dieren tot 460, dit breekt met de dalende trend in de voorgaande jaren. Het aantal nijlganzen verdubbelt bijna tot 114 dieren.

Tussen Vecht en Oude Rijn

Het aantal ganzen neemt al jaren gestaag af, ook dit jaar met 25% afname tot een totaal aantal van 3173. Vooral de grauwe ganzen (-776, -24%) en nijlganzen (-256, -29%) zorgen daarvoor.

Vallei

De ganzenpopulatie neemt al enkele jaren gestaag toe en bestaat vrijwel geheel uit grauwe ganzen. Dit jaar 178 meer grauwe ganzen tot een totaal van 712(+33%).

Vecht en Veenstreek

De totale ganzenpopulatie neemt met 7,5% toe tot 5789 dieren. De meeste daarvan (5015) zijn grauwe ganzen, echter de omvang van die populatie is vrijwel gelijk gebleven aan 2014. Er zijn vooral meer brandganzen geteld (+239 dieren) en meer Canadese ganzen (+219 dieren).

Vijfheerenlanden

Na een flinke stijging vorig jaar, neemt dit jaar het aantal grauwe ganzen weer af tot bijna het niveau van 2013; een daling van 43% tot 760 grauwe ganzen. Een soortgelijk scenario geldt voor de brandgans (-67%), waar de populatie met 573 dieren afneemt tot een totaal van 287. Er werden ook bijna geen kolganzen meer geteld. Alleen de nijlganzen nemen toe met 76 tot 240 dieren. Het totaal aantal ganzen halveert dan ook tot 1334 dieren, wat ongeveer gelijk is aan het totaal in 2012.

IJmeer en Vechtstreek

Dit relatief kleine gebied is niet in de rapportage van 2014 opgenomen. Uit de gegevens blijkt dat er in 2014 in totaal 485 grauwe ganzen werden geteld en geen andere soorten. In 2015 zijn dat 126 grauwe ganzen (-74%) en in totaal 215 ganzen (-56%).

4. Jacht en andere bestrijdingsmaatregelen

De onderstaande figuren 5 en 6 geven informatie over de ganzen die in de periode 16 juli 2014 tot en met 15 juli 2015 zijn gedood. In totaal betreft het 24.715 ganzen. In de vorige periode (16/7/2013-15/7/2014) werden er ongeveer 25.150 ganzen gedood. Opgemerkt moet worden dat dit indicaties zijn. Ten eerste, omdat enkele gegevens per kalenderjaar aangeleverd zijn en deze worden vertaald naar de periode van juli tot juli van het volgende jaar. Verder is niet alle afschot geregistreerd. Zo geldt er een landelijke vrijstelling voor de Canadese gans. En de nijlgans betreft geen inheemse soort, waardoor vrijstelling of ontheffing van de Flora en faunawet niet mogelijk is, maar een aanwijzing wel. Voor de Nijlgans zijn alle jachtaktehouders aangewezen als categorie van personen die de stand van de deze soorten in de provincie Utrecht mogen beperken, mits er toestemming van de grondeigenaar is (Beleidsnota Flora- en faunawet Provincie Utrecht 2014). Specifiek voor de grauwe gans geldt een rapportageverplichting, waardoor deze aantallen een zeer goede indicatie zouden moeten zijn. Dit jaar werden er in totaal 20.788 grauwe ganzen aan de populatie onttrokken, ten opzichte van 20.584 vorig jaar (buiten de winterperiode). Van de 224 grauwe ganzen die dit jaar in de winterperiode in het kader van de veiligheid luchtvaart in Vecht en Veenstreek zijn gedood, weten we niet precies hoeveel er stand- of trekvogels waren. De reductie van grauwe ganzen is dit jaar dus nagenoeg gelijk aan vorig jaar.

Jaar 2014/15	Indicatie gedode grauwe ganzen (aantallen)
8655	Afschot 16-7-14 tot 1-11-14
998	Afschot i.h.k.v. parenreductie - 1-2-15 tot 1-3-15
1413	Schipholzone; bestrijding binnen provincie Utrecht (vangacties)
8486	Afschot 1-3-15 tot 15-7-15 (zomerafschot)
671	Anderszins doden tijdens rui t.b.v. standregulatie (vangacties buiten Schipholzone)
533	Aanwijzing ganzenbeheerteam
341	Ontheffing Vecht en Veenstreek i.h.k.v. veiligheid luchtvaart -1/3/15-15/7/15
224	Jaarrond ontheffing Vecht en Veenstreek i.h.k.v. veiligheid luchtvaart - 28/10/14-1/3/15
20788	subtotaal grauwe gans

Figuur 5 – Aantallenreductie grauwe gans in de periode 16 juli 2014 t/m 15 juli 2015

Jaar 2014/15	Indicatie gedode overige ganzensoorten (aantallen)
109	Kolgans afschot
928	Brandgans afschot
0	Brandgans vangacties
1930	Nijlgans afschot
984	Canadese gans afschot
3950	subtotaal overige ganzensoorten
24738	totaal ganzen

Figuur 6 – Aantallenreductie overige ganzen en totaal in de periode 16 juli 2014 t/m 15 juli 2015

5. Overige overwegingen

De tellingen worden gedaan op basis van een telprotocol. Het telprotocol wordt voorafgaande aan de telling rondgestuurd aan alle betrokkenen. De telling betreft, net als voorgaande jaren, een minimum aantal ganzen. Dit komt door de gekozen methode, waarbij alleen de waargenomen dieren worden geteld. Dit betekent dat in minder overzichtelijke terreinen, zoals gebieden met veel bosschages, hoog gras, bebouwing en maïs, vermoedelijk de aantallen worden onderschat. Bovendien wordt een aantal gebieden, waarvan de verwachting is dat er minder ganzen voorkomen, niet geteld.

De provincie Utrecht heeft voor de periode 2014-2017 haar beleidsinzet geïntensiveerd. En in de Verordening schadebestrijding (29 september 2014) zijn de grauwe gans, de kolgans en de brandgans voor de zomerperiode aangewezen als vrijgestelde soorten; de regels voor bestrijding zijn onder voorwaarden verruimd. De doelstelling voor 2017 is een voorjaarsstand van 4000 grauwe ganzen en 3000 brandganzen (Faunabeheerplan 2014-2019). Dat zijn ca. 1000 broedparen en 2000 subadulten grauwe gans. Voor de brandgans is de verdeling broedparen en subadulten verder niet gespecificeerd. Het is belangrijk dat de monitoring van overzomerende ganzen wordt voortgezet, zodat de trend in de gaten wordt gehouden en per 2017 het beleid goed kan worden geëvalueerd.

Bijlagen

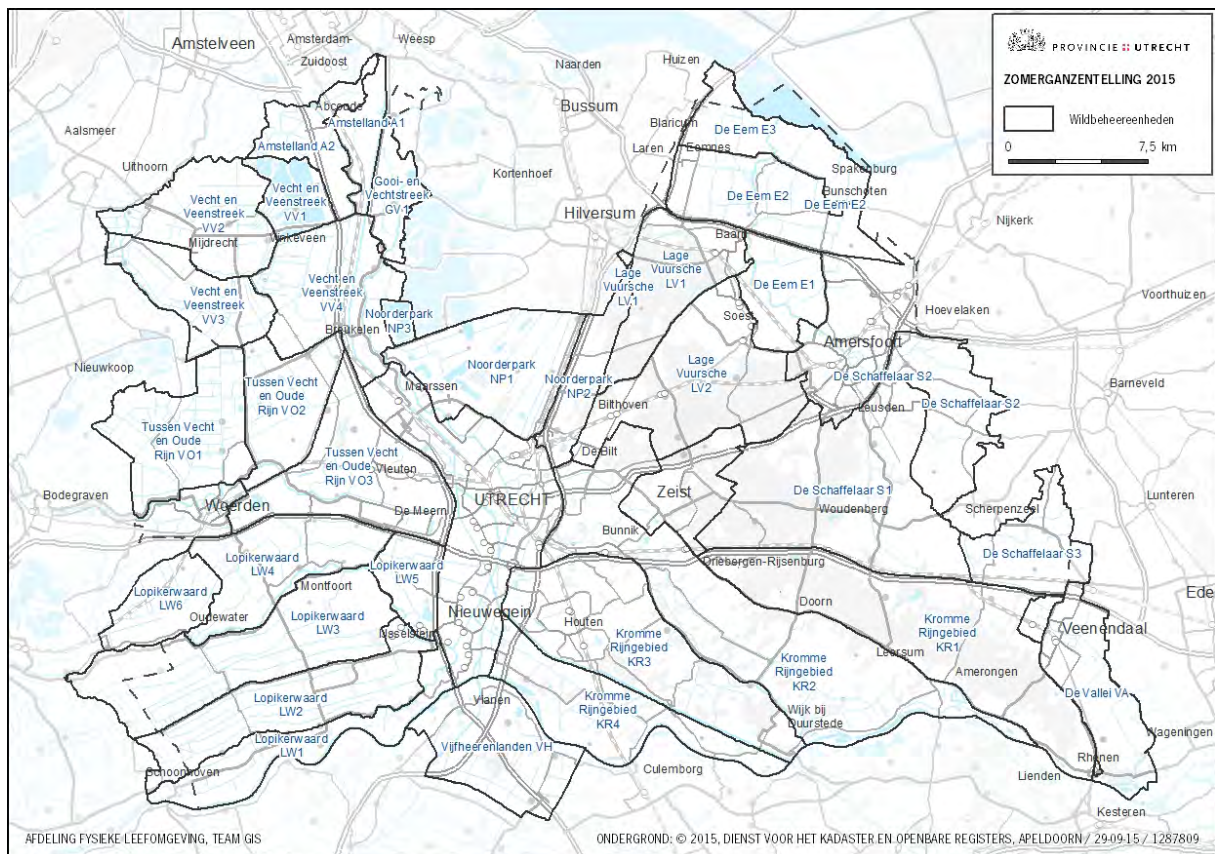
Bijlage 1 - Ganztelling 2015

	grauwe gans	kolgans	brandgans	Canadese gans	indische gans	nijlgans	boerengans	totaal gans	absoluut t.o.v. 2014	% t.o.v. 2014
Amstelland	992	0	0	10	0	0	0	1002	+ 40	+ 4%
Eem	6253	0	150	1194	2	154	149	7902	+ 1932	+ 32%
Gooi en Vechtstreek	735	0	0	145	0	75	33	988	+ 208	+ 27%
Kromme Rijn	3318	164	3293	145	24	1342	65	8351	-1311	- 14%
Lage Vuursche	0	0	44	78	0	23	6	151	+ 69	+ 84%
Lopikerwaard (incl. Driebruggen)	5370	1	81	466	0	320	194	6432	+ 1806	+ 39%
Noorderpark	3191	0	152	233	0	198	106	3880	-137	-3%
Schaffelaar	460	0	0	52	0	114	0	626	+ 130	+ 26%
Tussen Vecht en Oude Rijn	2452	0	17	61	0	628	15	3173	-1043	- 25%
Vallei	712	0	0	19	0	6	14	751	+ 194	+ 35%
Vecht en Veenstreek	5015	0	240	265	7	127	135	5789	+ 403	+ 7%
Vijfheerenlanden	760	46	287	0	1	240	0	1334	-1327	- 50%
IJmeer en Vechtstreek	126	3	0	33	0	24	29	215	-270	- 56%
TOTAAL 2015	29384	214	4264	2701	34	3251	746	40594	694	+ 1,7%

Bijlage 2 - Ganztelling 2014

	grauwe gans	kolgans	brandgans	Canadese gans	indische gans	nijlgans	boerengans	totaal gans
Amstelland	941	0	0	2	0	19	0	962
Eem	4297	40	567	782	0	161	123	5970
Gooi en Vechtstreek	725	0	0	49	0	6	0	780
Kromme Rijn	3850	191	2955	236	142	2164	124	9662
Lage Vuursche	0	0	18	27	0	8	29	82
Lopikerwaard (incl. Driebruggen)	3770	0	33	442	118	231	32	4626
Noorderpark	3393	0	195	163	0	204	62	4017
Schaffelaar	367	0	0	69	0	60	0	496
Tussen Vecht en Oude Rijn	3228	0	21	25	48	884	10	4216
Vallei	534	0	0	0	0	21	2	557
Vecht en Veenstreek	5020	73	1	46	150	0	96	5386
Vijfheerenlanden	1329	154	860	92	20	164	42	2661
IJmeer en Vechtstreek	485	0	0	0	0	0	0	485
TOTAAL 2014	27939	458	4650	1933	478	3922	520	39900

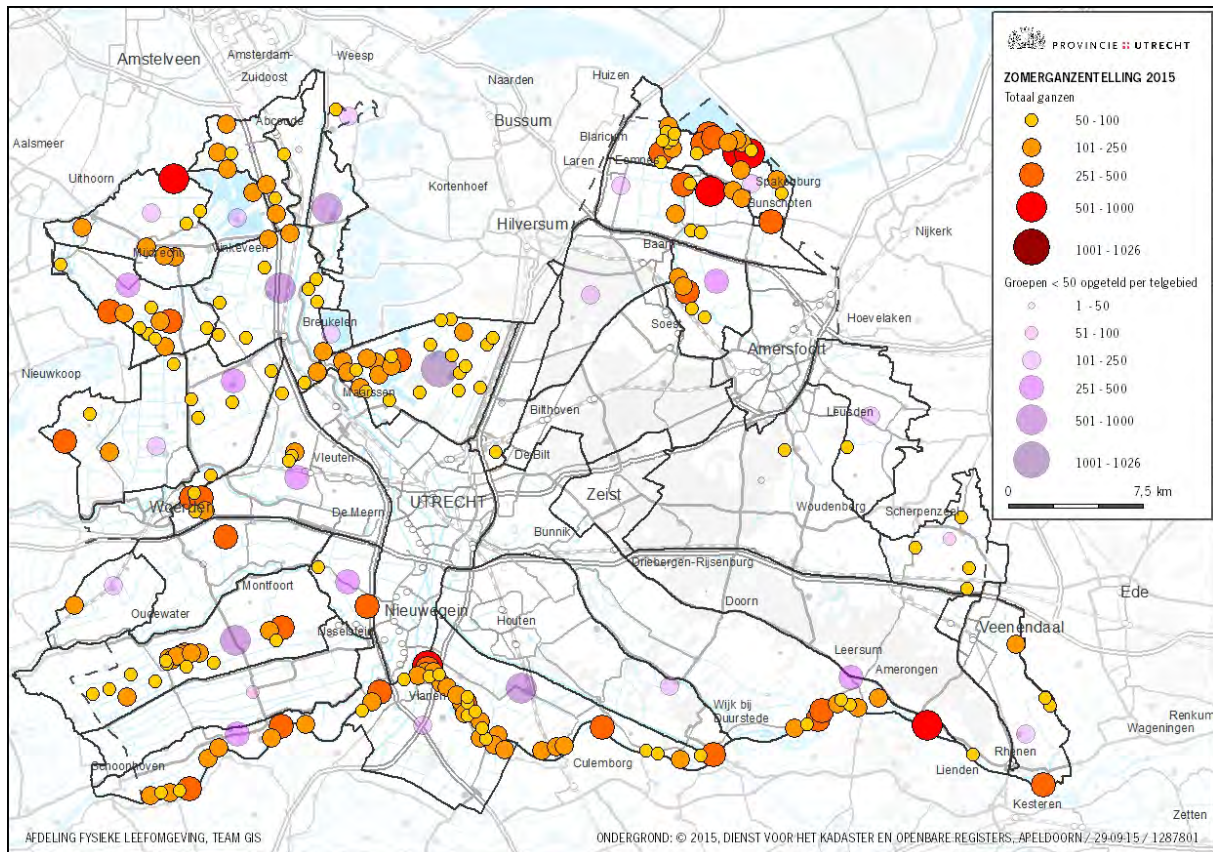
Bijlage 3- Kaart met grenzen Wildbeheereenheden

Figuur. Ligging wildbeheereenheden en dus de telgebieden. De codes hebben betrekking op de telgebieden binnen de werkgebieden van de wildbeheereenheden

Bijlage 4 – Verspreidingskaart totaal 2015

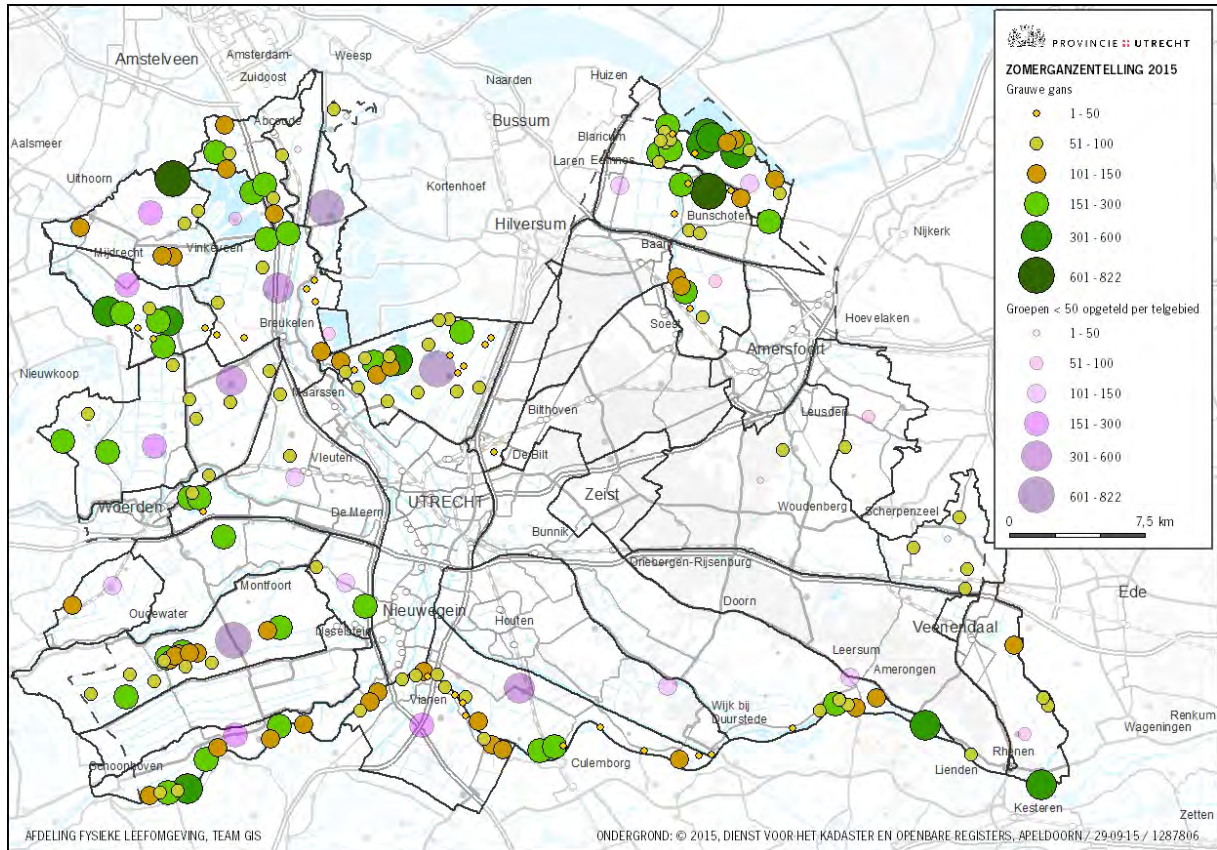
Toelichting: de groepen >50 ganzen (ongeacht de soort) zijn allen met een aparte stip ingetekend op de kaart. Er zijn ook groepen <50 ganzen; deze kleine groepjes zijn per telgebied opgeteld en vormen centraal in het telgebied een parse stip. De locatie van de parse stip geeft dus niet aan dat de kleine groepjes op die precieze locatie hebben gezeten. De parse stip geeft een indicatie van de aantallen ganzen aanwezig in kleine groepjes.

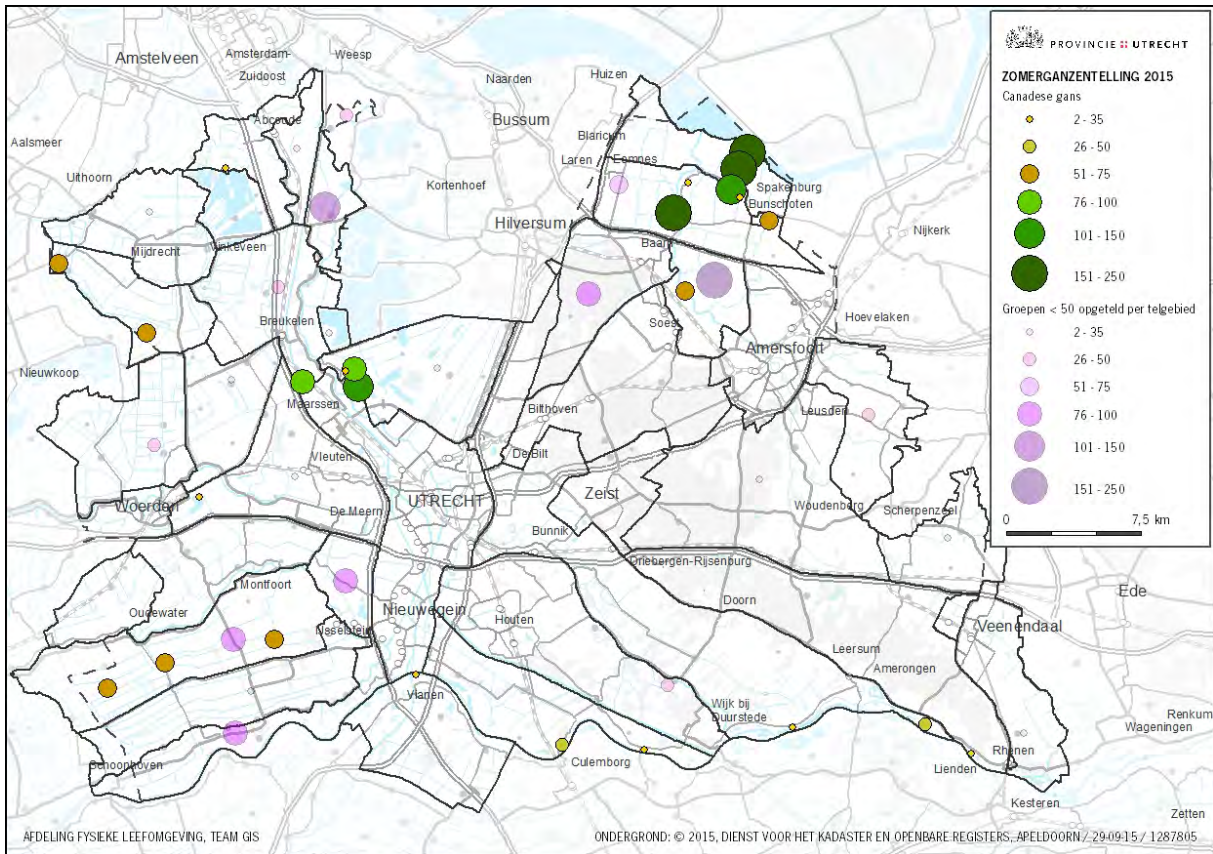
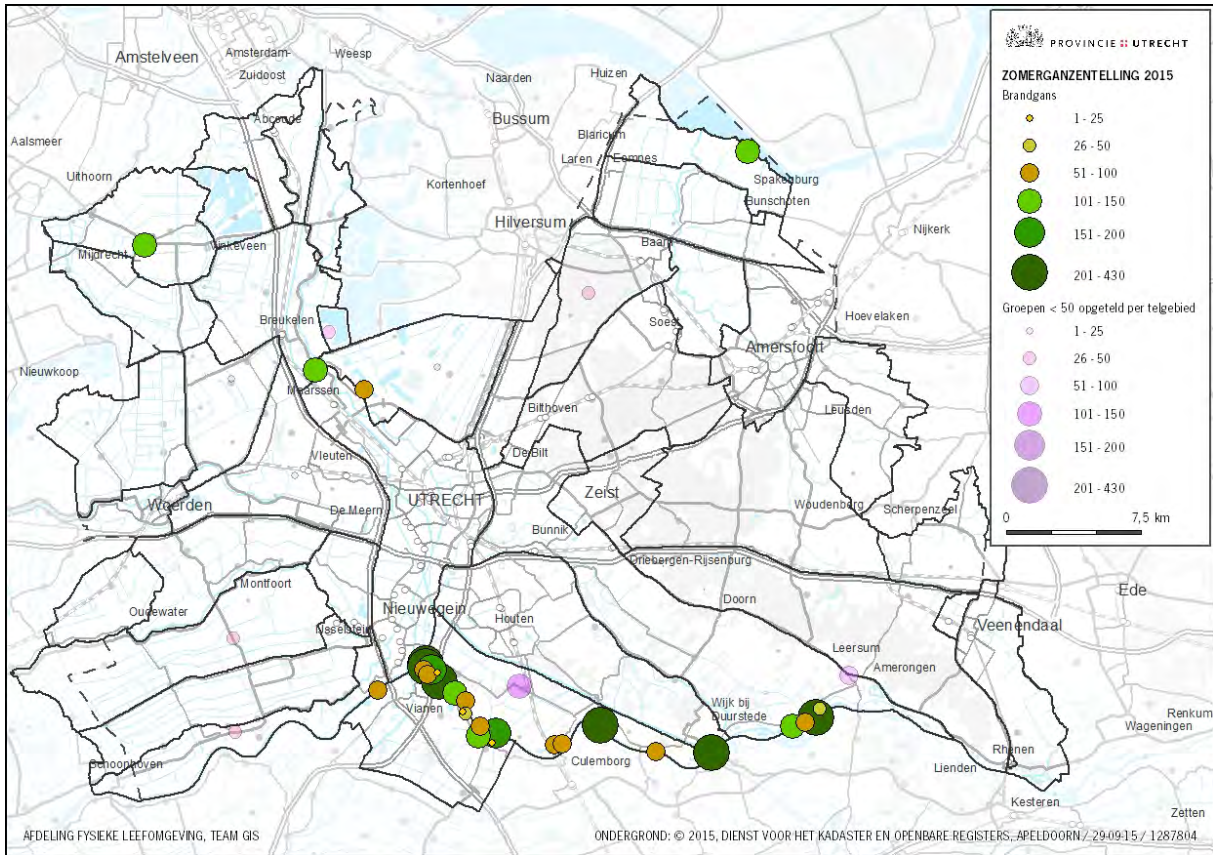

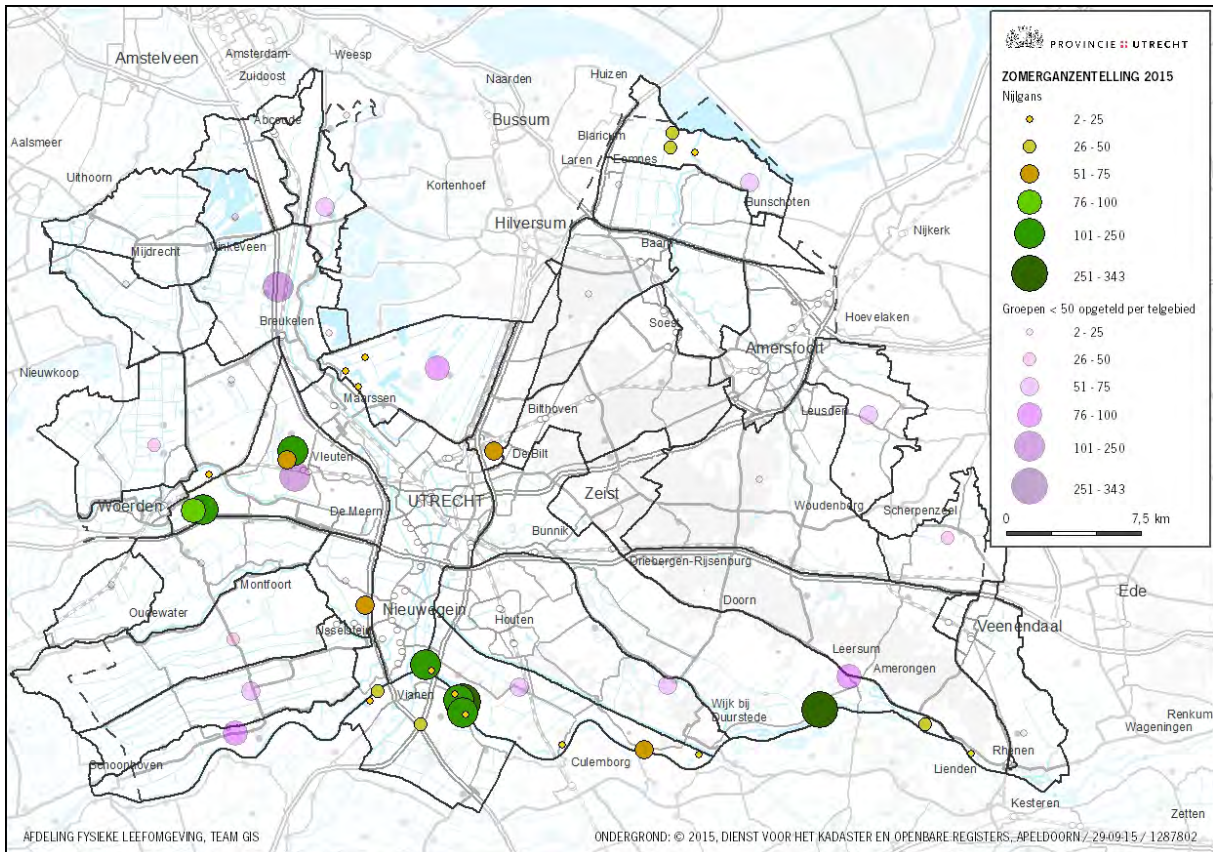
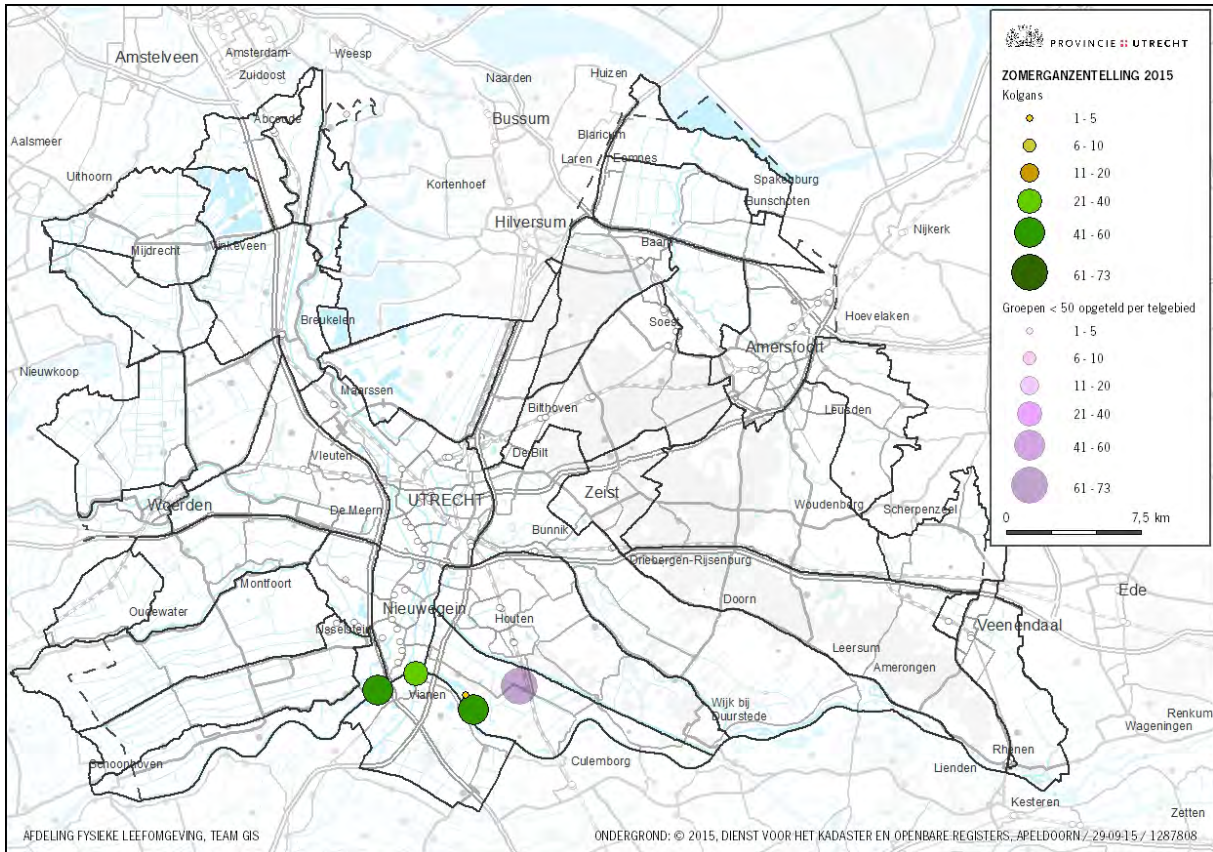
Bijlage 5 – Verspreidingskaart per soort 2015

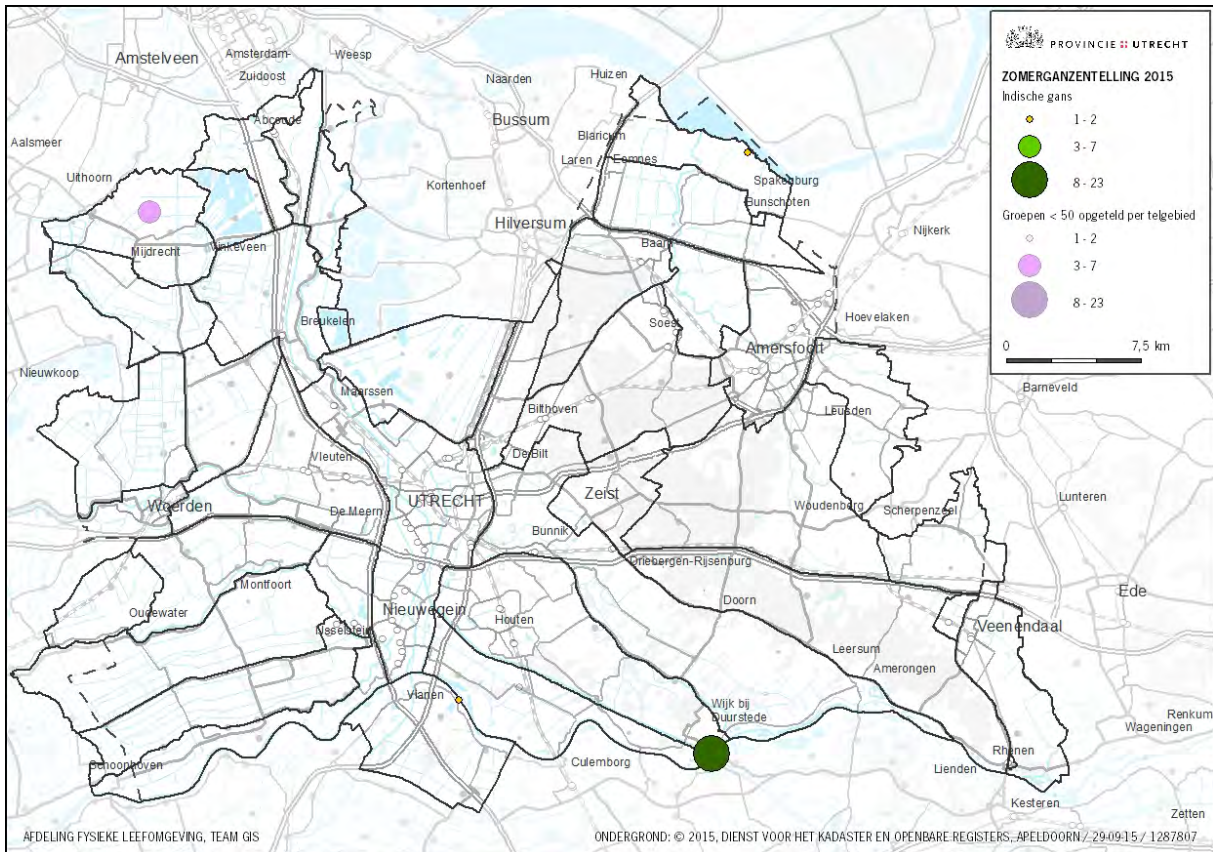
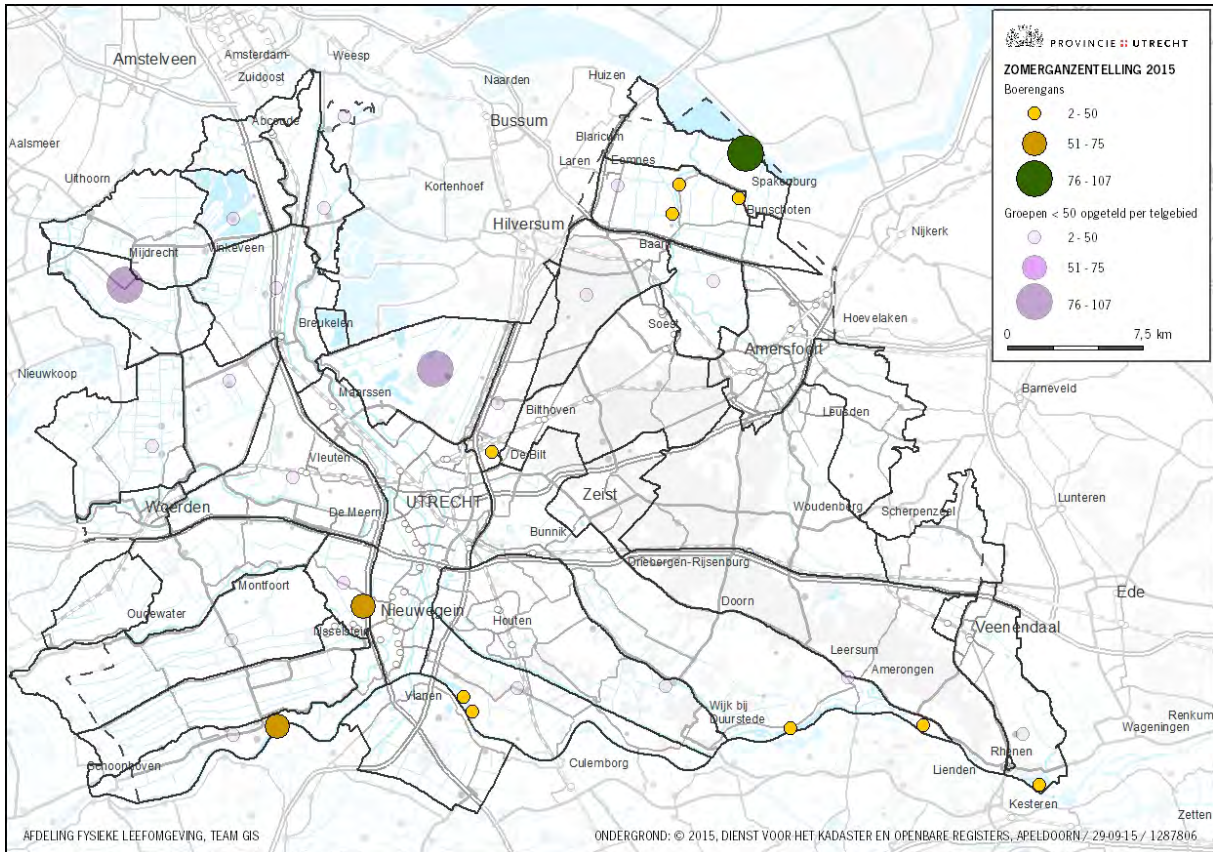
Toelichting: de groepen >50 ganzen (per soort) zijn allen met een aparte stip ingetekend op de kaart. Als een klein groepje (<50) van deze soort onderdeel uitmaakte van een grote groep >50, dan krijgt het een kleine geel-groene stip op de kaart.

Zaten de kleine groepjes (<50) van deze soort daadwerkelijk los in het veld, dan worden ze opgeteld en centraal in het telgebied als paarse stip opgenomen. De locatie van de paarse stip geeft dus niet aan dat de kleine groepjes op die precieze locatie hebben gezeten.

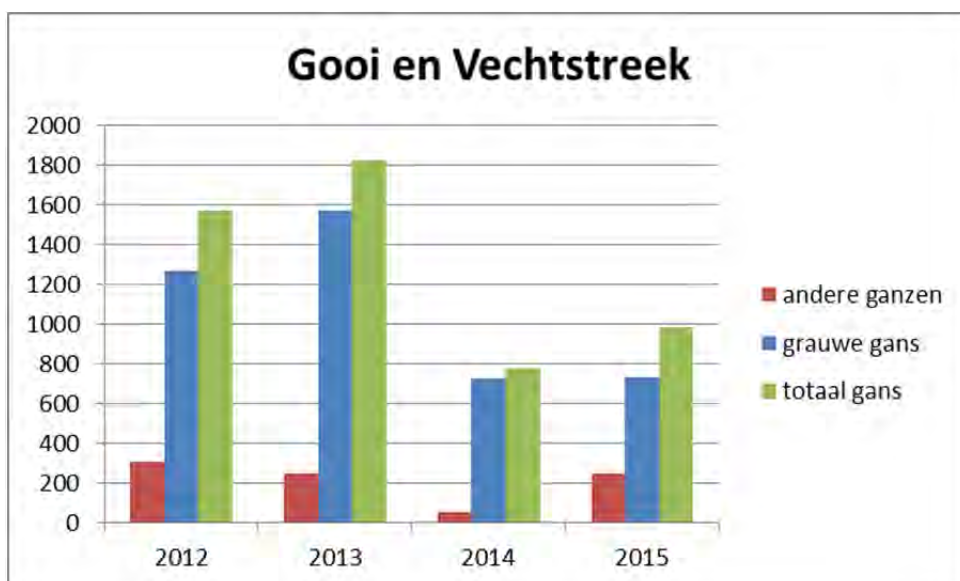
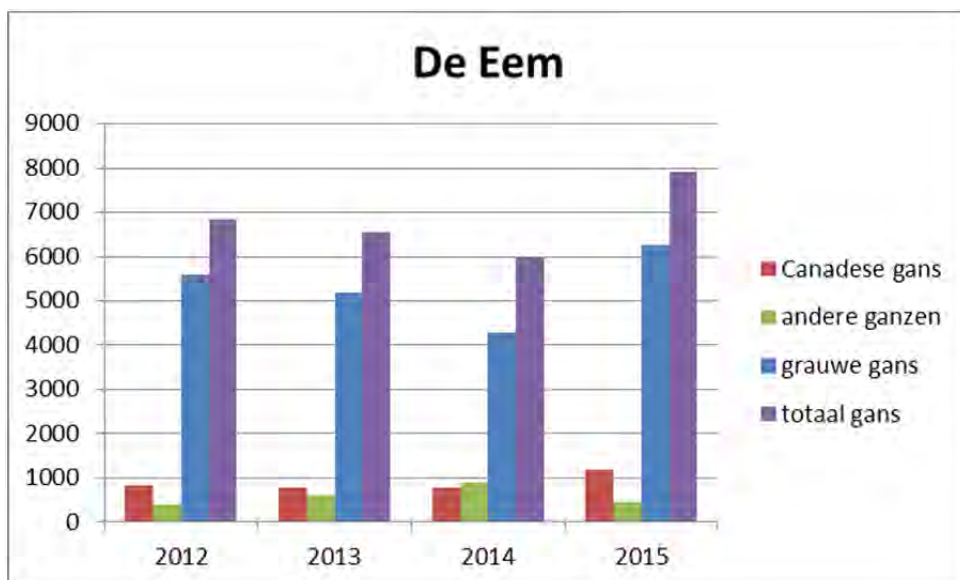
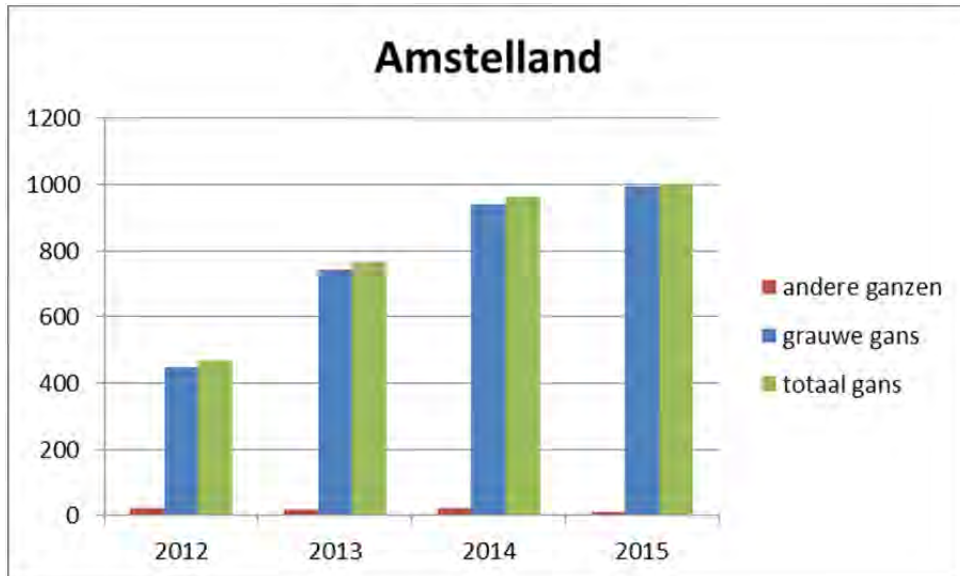

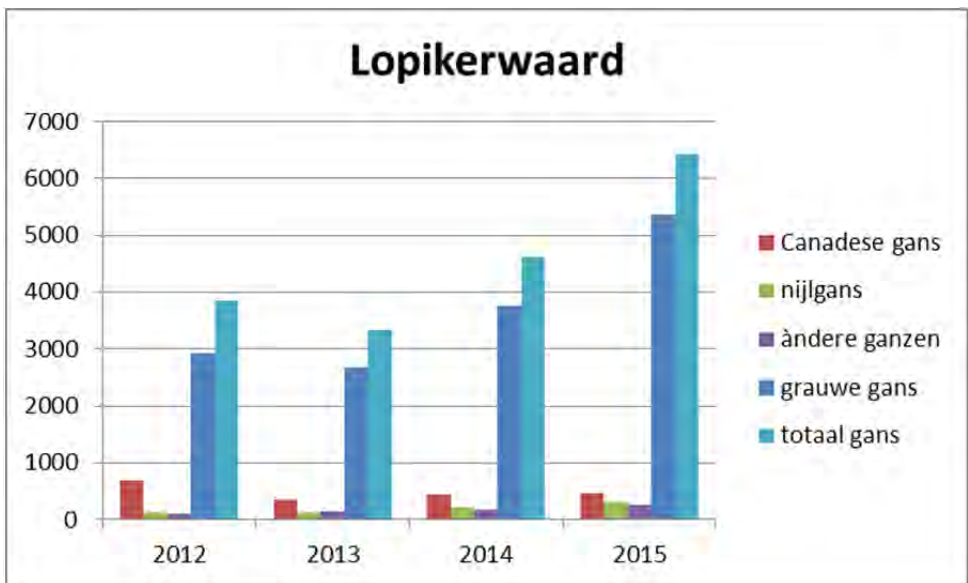
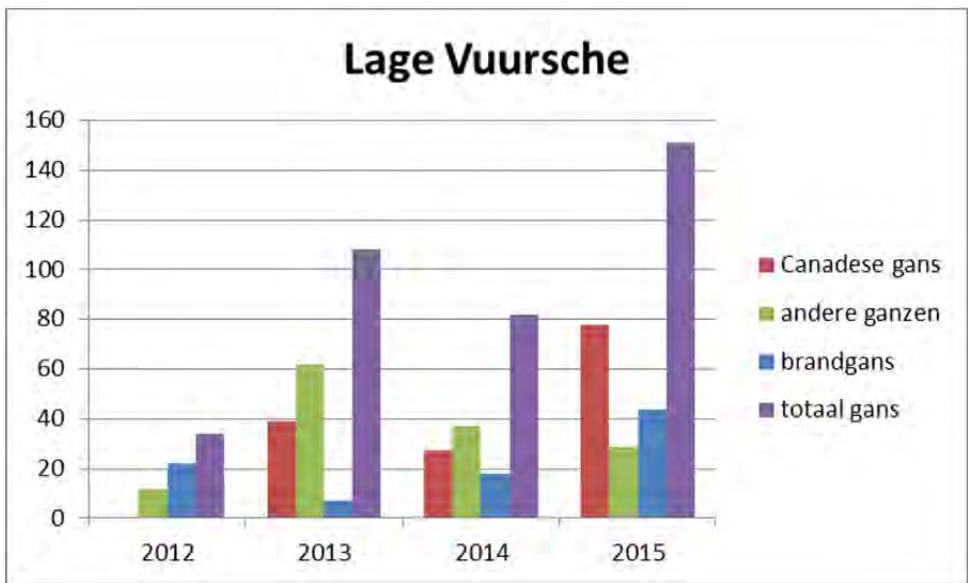
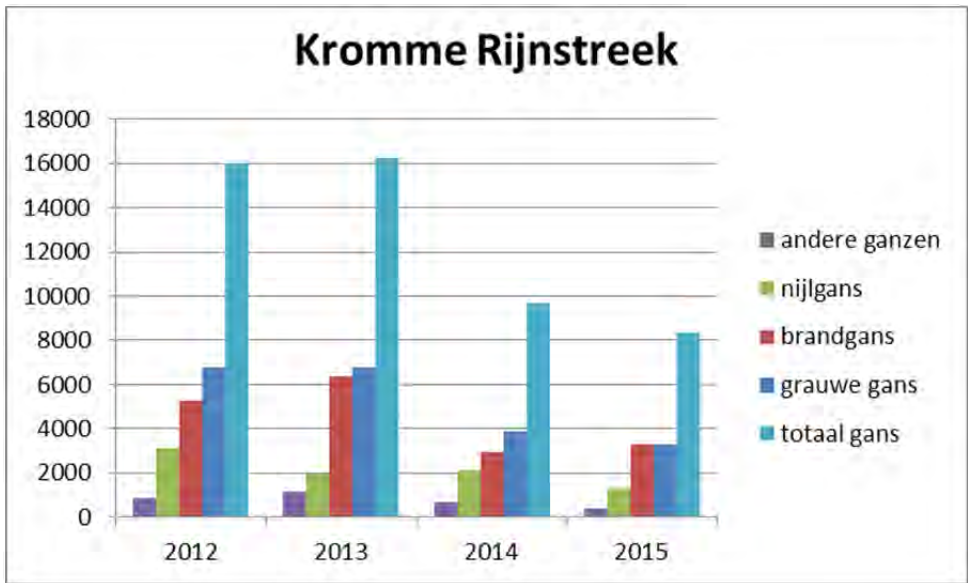

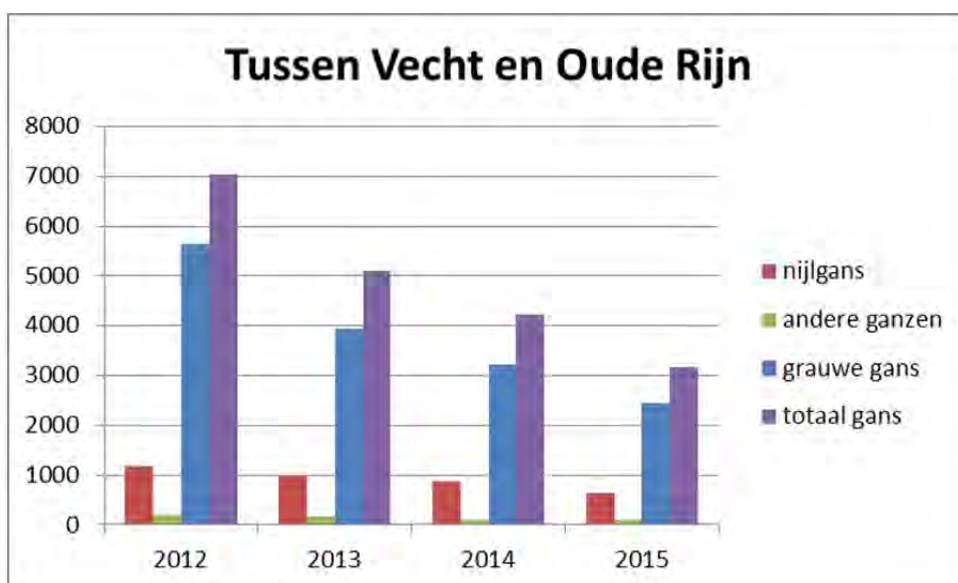
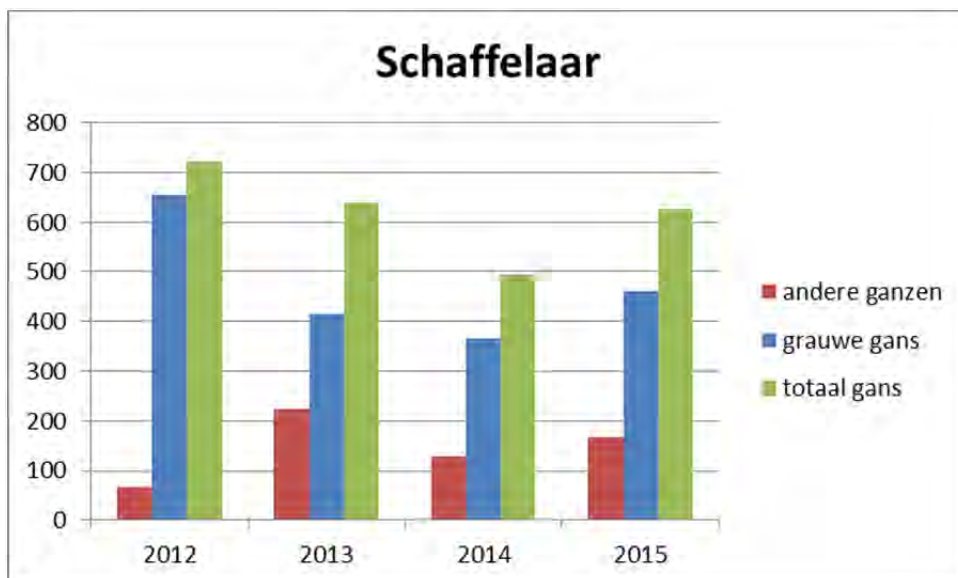
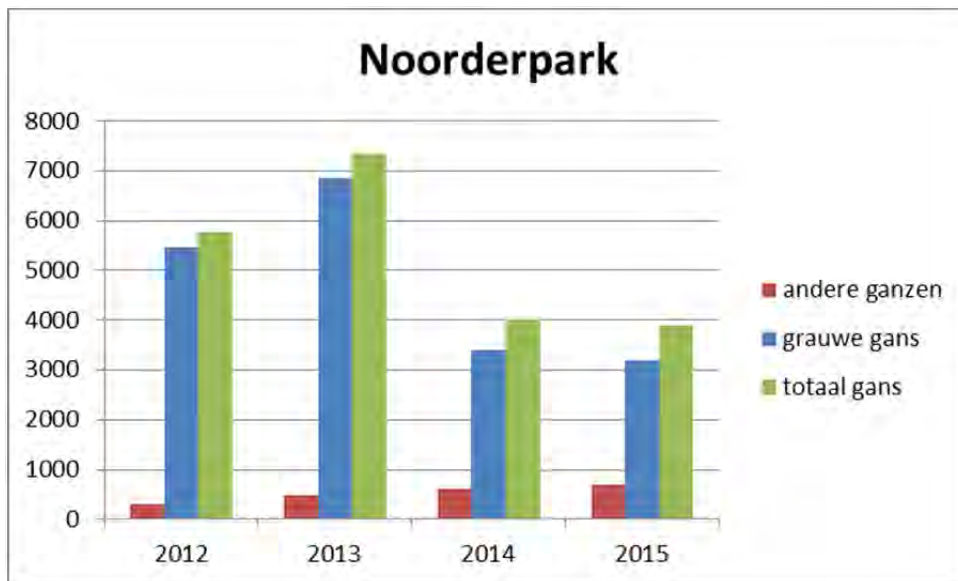

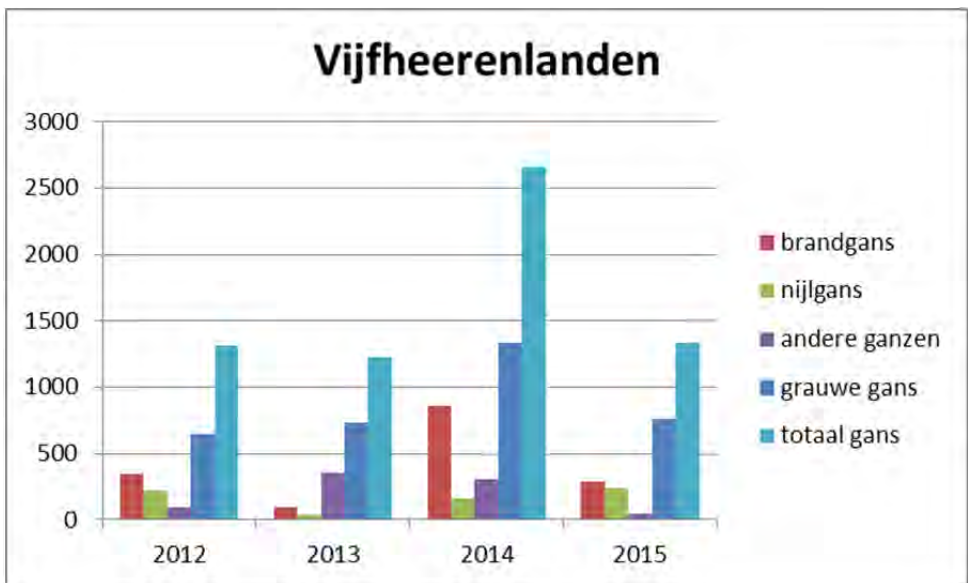
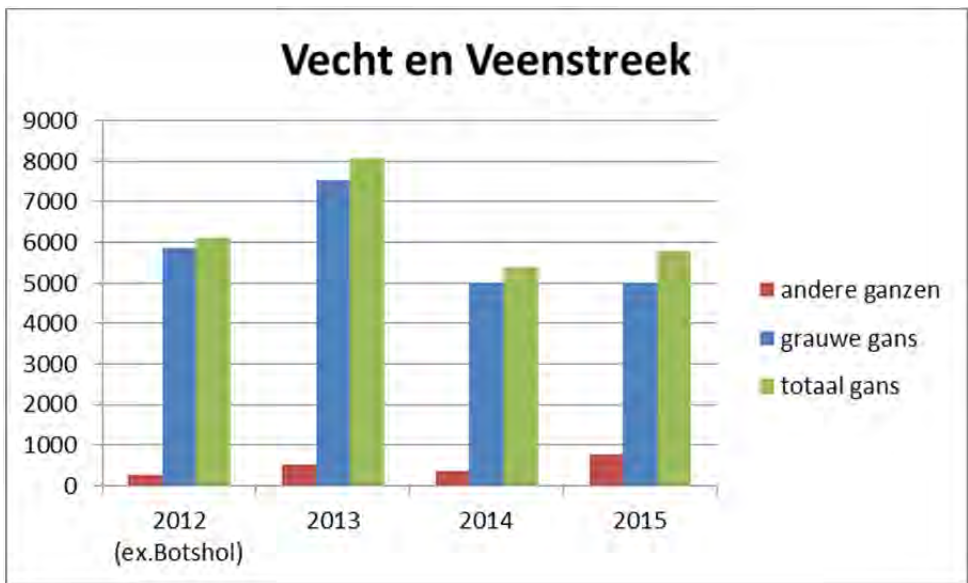
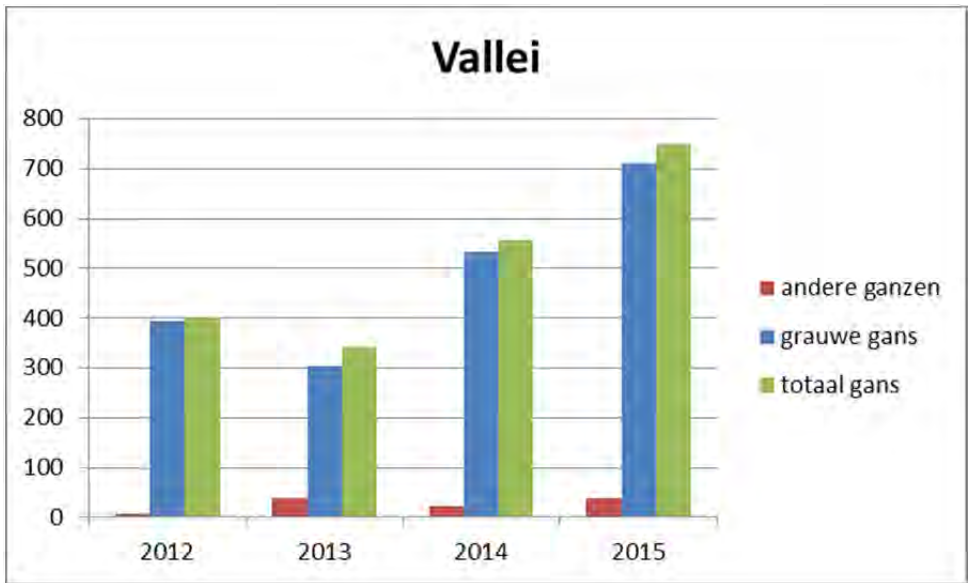

Bijlage 6 – Grafieken per gebied

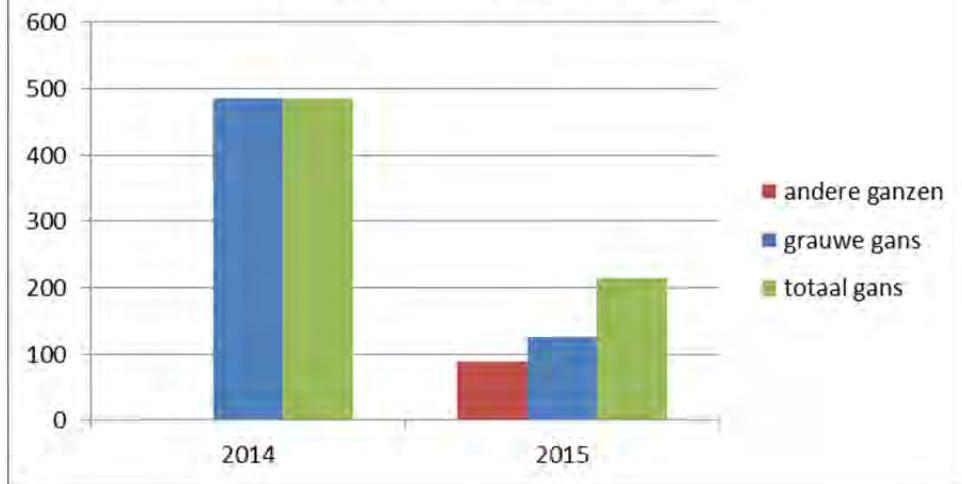

IJmeer en Vechtstreek

Colofon

Dit rapport is opgesteld door de Provincie Utrecht. De foto op de voorzijde is gemaakt door Jandirk Kievit.

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

